KOLOZSVÁRT, XXV. ÉVFOLYAM. 12. SZÁM. 1904. JANUÁRIUS 16. SZOMBAT.

Szerkesztői iroda
Kossuth Lajos-utcza (Máriaffy-ház),
hová a lap szellemi részét megillető közlemények intézendők.

Az „Ellenzék" előfizetési dija:
Egész évre . . . . . 32 korona.
Félévre . . . . . 16 korona.
Negyedévre . . . . . 8 korona.
Egy hóra . . . . . 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatnak vissza.

ELLENZÉK.

POLITIKAI ÉS TÁRSADALMI NAPILAP.

Kiadóhivatal:
Kolozsvárt, Szentegyház-utcza 22.

Egy négyszögcentiméternyi hirdetési árr 8 fillér. Gyárosok, kereskedők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 2 korona.

Hivatalos közlemények sora 5 kor

Nyilttéri czikkek garmond sora után 40 fillér fizetendő.

Osztrák irányzat.

Kolozsvár, jan. 16.

Némelyek olyan nagyra voltak ezzel a Tiszával. Nemcsak az erős kezét és a nagy eszét hirdették, hanem azt is mondották róla, hogy a nemzet és hadsereg szelleme közt ő fogja áthidalni a végtelen ürt. Hogy azok a lapok mit beszéltek és mit beszélnek maig is, a kik Tisza testéhez simultak, arról jobb hallgatni, mivel undor fogja el az embert, látva a hizelgésnek annyi körmönfont alakját.

A dicsőités és lelkesedés pedig akkor érte el tetőpontját, a mikor Tisza gróf Körber doktor urral rendezte azt a bizonyos veszekedési jelenetet. Bécsből és Budapestről összepöröltek. Körber ur belekotnyeleskedett a magyar közjogba; Tisza ur pedig ezért elnevezte előkelő dilettansnak. Itthon aztán tapsoltak Tisza grófnak a jóhiszemü magyarok.

No, lám, ez megmondotta az osztráknak. Eddig nem szóltak semmit a többi bölcs államférfiak, — de bizony Tisza megmosta a fejét Körber urnak. Ez aztán merész államférfiu. Ime az erős kéz milyen rettenetesen csapott a bécsi miniszterre.

Pedig komédia volt az egész. Kieszelt magasrendü komédia. Vagyha nem, akkor a miniszterelnök ur erős kezét Bécscsel szemben leintették, mert azóta kiderült és pedig a tényekből derült ki, — hogy Tisza gróf egyenesen arra vállalkozott, hogy Magyarországon a nemzeti aspirációkat letörje és a katonai fölfogásnak érvényt szerezzen.

Hiszen azóta is dühöngött a Richsrath és szidalmazták Magyarországot, félremagyarázták a közjogot és hangsulyozták Magyarország provinczialis helyzetét, de az erős kezü miniszterelnöknek elállott a szava. Hallgatott. Legfennebb arra volt gondja, hogy a nemzet nyelvéért és jogaiért küzdők csapatját, hogyan lehetne megsemmisiteni. Lapjai is keményen dolgoztak ebben az irányban. Mozgásba hozták a tizenöt harczoló összes ellenségeit minden vonalon. Leveleket irattak és régi vádakat ismét lenyomattak, felmelegitve tálalták fel a rossz izlésü embereknek, mivel mások rég megunták a politikai okokból és a személyes bosszuvágyból keletkező üldözési heczczet.

Tisza és lapjai, no meg csekélyszámu személyes hivei azonban kedvellik s mivel Bécsben is szolgálatot tesznek a magas katonai köröknek, hát akkor nem tartják háladatlan munkának.

A nemzet azonban meg van győződve, hogy Tisza István gróf teljes erejével a régi korrupt rendszer visszaállitásán fáradozik. Fényesen bizonyitják eddigi intézkedései. Legujabban pedig Pitreich beszédét dicsőitette.

Mindenki tudja, hogy Pitreich a hadsereg hagyományos szelleme mellett foglalt állást. Ez a hagyományos szellem pedig az, hogy a hadsereg érzelmeiben. — viseletében, szellemében osztrák legyen. — A magyart megvetni, a nemzetiségekkel kaczérkodni, szintén a hagyományos szellemhez tartozik. Nos hát ehez a szellemhez való ragaszkodását hirdette Pitreich a császári hadügyminiszter és ezt a beszédet dicsőitette Tisza gróf. Pitreich egy szót sem szólt arról, hogy a tisztek áthelyezésére vonatkozó 68-iki rendelet végrehajtandó. Ellenkezőleg megtagadta annak jogosultságát. Azt se emlitette a közös hadügyminiszter ur, hogy a Tisza és a szabadelvü párt katonai reformjai megvalósitandók, sőt kerülte teljesen, mivel tudja, hogy azok az igéretek csak igéretek maradnak, mivel a katonai körök semmiféle olyan katonai reform keresztül vitelére nem hajlandók, a mi a magyar nemzet aspirációját képezi. Pitreich beszédében a magyar nemzetet nem tekinti másnak, mint egy nemzetiséget a monarchiában. A magyar szerinte csak annyi, mint az oláh, vagy a szász, vagy a tót, Igy beszél Pitreich az osztrák delegációban és Tisza István gróf nagy dicséretet zeng ezen beszédnek a magyar parlamentben. És még azt is megmutatja, hogy nem marad mögötte, mivel egyben megdicséri a hadsereg sok százados tradicióit és a tisztikar szellemét.

Ime, igy növi ki magát lassanként Tisza István gróf igazi magyar államférfiui alakká. Jobban mondva igy mutatja meg, hogy ő teljesen alkalmas arra, hogy Magyarországot a bécsi körök utmutatása szerint kormányozza.

Nincs kétség affelől, hogy utban vagyunk a politikai visszaesésre. Magyarországon a nemzeti szellem ébredése kinos meglepetést okozott Bécsben, a hol már hitték, hogy az alvó nemzetet könnyü lesz megkötözni. Ember kellett tehát a gátra, a ki a felébredt nemzeti öntudatot vagy ismét elaltassa, vagy elfojtsa. Ugy látszik, Tisza grófot találták erre Bécsben legalkalmasabbnak. Most már tudjuk, hogy miféle feladat megoldására törekszik a miniszterelnök. Ezzel a törekvéssel pedig a nemzetnek szembe kell nézni és az ilyen kormányzati törekvéssel le kell számolni. A nemzetnek elég ereje van ahoz, hogy akaratát megértesse a katonai körökkel. És ezt az akaratot respektálnia kell mindenkinek. A ki pedig szembe áll vele, azt eltiporja, akár kormányelnök, akár generális legyen.

A t. Házból.

Grf Apponyi beszéde.

Tegnap valóságos ostrom alá vették a háznagyi hivatalt a karzati jegyek miatt, mert már tegnapelőtt hire terjedt, hogy a képviselőház tegnapi ülésén gróf Apponyi Albert föl fog szólalni. A nemzeti ideálak e fenkölt szellemü vezére, valahányszor hangoztatja szavát a nemzeti jogok védelmében, mindig esemény, amire legelismerőbb jelenség az, hogy ily napon zsufolásig megtelnek a karzatok hallgatóközönséggel. Tegnap is a szebbnél szebb női arczok, pazar toilettekben lepték el a karzatokat s a nemes grófot feszült figyelemmel hallgatták, hogy veri vissza a közös hadügyminisztert kalandozásaiban a magyar közjog teréről.

Apponyi beszédben bebizonyitotta, hogy az a katonai programm, amelyben Tisza és Pitreich megegyeztek, *meghamisitása még a szabadelvü párt programmjának is, a nemzetre nézve értéktelen, a magyar közjogra nézve pedig sérelmes.* És Tiszának nem sikerült Apponyi megczáfolnia; sőt meg sem kisérlette azt. Pedig hát Tisza bizonyos nemzeti programmal vállalkozott a kabinetalakitásra és a kormányzásra. Már most, ha az Apponyi beszéde után ország-világ előtt tisztán áll az, hogy a *Tisza katonai álláspontja minden, csak nem nemzeti:* micsoda jogczime van még Tiszának a kormányzásra?

Apponyi beszédének nagy érdeme abban áll, hogy véget vetett az álarczoskodásnak. Ebben a vitában kitünt már az, hogy az a kormány és az a párt, amely 67-es alapon állónak vallja magát, nem hatvanhetes. Kitünt, hogy az a programm, amelyet nemzetinek vallottak szerzői, nem nemzeti.

A helyzet.

Budapest, jan. 15.

A kormánypárti klubban nem a legrózsásabb a hangulat. Sejtik ott, hogy Tiszának legközelebb igen kemény küzdelmei lesznek és pozicziója igen-igen meg fog inogni és mindezek tetejébe aggodalommal tölti el őket az az a tapasztalat, hogy a közhangulat éppenséggel nem akar Tisza mellett megnyilatkozni.

Apponyiék közül többen készülnek megtámadni Tiszát. Szederkényiék harczias hangulata száz fokkal emelkedett s a néppárt sem szándékozik tétlenül nézni Tisza kétszinü politikájának erős megtámadását. Nem *obstrukczió lesz ez már, csak itéletmondás.*

A képviselőház tegnapi ülése nagy fordulatot jelez a politikai helyzetben. A harczoló ellenzék jelszavait tegnap három ellenzéki párt padjairól is visszhangozták és a nemzeti küzdelem ujult erővel való folytatásához nagyszámu uj csapatok jelentkeztek. Nagy elégtételt kaptak tegnap a nemzeti küzdelemnek azok harczosai, akik nem tántorodtak meg és nem estek bele semmiféle paktum szövevényébe. A képviselőház egész ellenzéke belátta, hogy a Tisza-féle kormányzat ellen folytatott harcz jogos volt, mert *Tisza nem egyéb, mint a bécsi akarat végrehajtó közege.* Belátták ezt még azok is, akik ma még nem hangoztatták nyiltan ezt a nézetváltozásukat.

Nagy számban vonultak fel tegnap a pártok az országgyülésre. Különösen feltünt a Kossuth-párt számos olyan tagjának megjelenése, akik a leszerelés óra távolmaradtak a Háztól. A kerületek hangulatának a hatása alatt jöttek ezek a képviselők fel, a magyar kerületek egytől-egyig a harcz folytatásának szükségességét hangoztatják. Izgalmas viták és szenvedélyes szóváltások hangzottak tegnap fel a Kossuth-párt tagjai közt. Az egyik csoport azt állitja, hogy bármi történjék is, a paktumhoz ragaszkodni kell *és Tisza ellen egyetlen lépést sem szabad tenni.* A másik csoport Pitreich és Tisza nyilatkozatait szembeállitja a paktumban kikötött „vivmányok"-kal és a Ház minapi határozatával.

Még egyszer a Memorandum ügye.

Kolozsvár, jan. 16.

A memorandum, ügye mely czimül a székely egyetemi ifjuság jövőjét is bátran felvehetné annyiban került ismét szőnyegre, hogy azt birálat alá vonta egy gyulafehérvári lapban K. P. dr. A birálata az érdemes embernek annyira epés, ötletszerü és szürke vázolatu, hogyha nem plántálnók a székely egyetemi ifjuság jövendő sorsát forró szeretettel, nem volna elvesztegetni való időnk a vele való gyümölcstelen foglalkozásra. Igy azonban megadjuk neki a nagy nyilvánosság jogát s bonekés alá rakjuk azokat az egyéni tanulságokat, melyeket K. P. dr. a Memorandum elolvasásábél leszürt. Szomoruan kell konstatálmunk, hogy K. K. dr. nem értette meg a Memorandum négy első fejezetét. Szerinte olyan emberek irták, kik az erdélyi státus igazgatótanácsának alattvalói (?.) Ezek a befejezetlen közvitézek eszmelánczolata mégis ujkapu K. P. dr. előtt. Nagyon dicsérni való az a kis füzet, mert fejtőrést okozott a derék fejtegetőnek, másrészt mert oda tudta állitani őt a fal mellé ujságával, mélységével és gondolatgazdaságával. Másrészt roppant lehet sajnálkozni azon a magát katholikus irodának nevező egyénen, kinek szapanybuborék egy kis filoszofia és jogtörténelem s aki annyira nincs tisztában a dologgal, amit végez, hogy kritikájáról ő maga adja meg az objektiv önbirálatot, mikor azt nem tartja semikép derekas, érdem szerinti feleletnek a Memorandumra.

Adjuk azonban vllágosan tudtára, hogy a Memorandum irói nem kiskornak, nem alattvalók és nem szorosan szükebb kis hazánk rögéhez tapadt alakok, ahogyan K. P. vélekedik róluk. A ki a neki érthető „érthetetlen" reszeket lejegyezte, olyan ritka és kiváló munkát végzett, amilyet nem dicsérhetne eléggé a K. P. dr. még akkor sem, sem, ha értené hozza. Igy igazán ugy lehetett vele, a mint az örmény a ki betévedett a párisi Louvreba. . . „Szent Isten, kiáltott fel álmélkodva, az örmény, csak éppen az én feleségem „Tavasz, a szerelem idője" képe nincs itt. Pedig azért is elvett a kutya zsidó két forint hetvenkét krajczárt. . ." Igy a megbotránkozó örmény. Ilyen hangu a K. P. dr. kitakadása is, kinek, hogy beteljen lelki gyönyörrel a lelke, megkérdeztük Hirschler József dr.-t akit bizonyos gyöngédtelenséggel veregetett meg vállán, mit szól azokhoz a syllabusokhoz, melyekkel, mint czifra ornamentumokkal aggatta tele irása szintelen, lyukacsos vásznát. A kitünő tollu direktor, kinek nagyszabásu társadalmi tevékenysége Kolozsvár városában a legteljesebb elismerés babérjait aratja le s ki különben is a status gyülés előtt, meg a sajtóban is elvállalta a memorandumért a felelősséget igy válaszolt:

Az ö-eg urak idegesek: ellentmondást nem türnek. Nézeteik mellett féltékenyen virrasztanak és saját képüket szeretnék mindenre ráverni. Különösen fáznak eszméktől, melyek nem türnek füzőt sem mellen, sem lábon, sem agyvelőn . . . csak formásan. Tudnak kitünően olvasni a sorok között, azt is, a mi ott nincs. Tudnak betüket kibökni, mondatokat kicsusztatni, betüket füzni mondatokká és szellemeskedni félvállról, foghegyről. Szeretnek kioktatni, nyakra-főre czitálni, ha nem is vág a dologhoz és exkommunikálni . . .

Ha K. P. dr.-t egyedül az igazság vezette volna, nem irt volna méreggel és epével. Igy vele polemizálni nem lehet.

A Syllabus czitátumait köszöni. El lehet azokról is mondani: Hic liber est stb. Talán ismeri ő is — talán tanult dogmatikát ő is. Talán.

A jogi vonatkozásokból sem kér leczkét. Utóvégre ő is czitálhatna pl. Bucceroni, Theol. Moralis I. 1068, Alph. Ltg. 931, 939, 940, Lugo Resp. Mor. 1. 4. D. 32. sz. 1. 8. 9. 10. 11.

Nem akar felelni azért sem, mert K. P. dr. szerint a memorandum felfogása *idiota* felfogás . . . *Idiota* pedig K. P. dr. szerint annyit jelent, hogy *vir sanctus et doctus* . . . Kérdezze csak meg, ha már elfelejtette volna, F. G. drt.

Különben kár katholikusabbnak lenni a pápáná l . . .

És első sorban legyünk őszinték! Izetbeszéd, hogy a szerzőkkel nincsen tisztában . . . Hát az „Ellenzék"-et nem otvasta? Nem-e? Pedig ugyanabban tőle is volt czikk.

Köszöni az ily jóakaratot és buzgóságot. Csak önmagának és az ügynek árt vele . . . K. P. dr. A kiknek a memorandum szánva volt, vagy megértették, vagy nem. Az elsők nem szörszálhasogatók — az utóbbiak nem számitanak.

Ő is csak azt mondja, szennyesünket ne fitogtassuk ujságok hasábjain. Modern emberekkel beszéljünk bátran a régi igazságokról modern nyelven. Azután tömöröljünk és ne bunkozzuk le egymást! Szent meggyőződése, hogy lesz még a mustból bor is!!

Különben nem marad más hátra, mint hogy K. P. dr. állitsa fel Gyulafehérvárt a máglyát és czitáltassa oda és égettesse el rajta a memorandumot szerzőivel egyetemben.

Eddig Hirschler dr. szavai. Ilyen otthon érzi magát K. P. dr. a syllabusok himes mezején? Ezek dupláznak rá a K. P. dr. czikke első felére. K. P. dr. tehát nemhogy le-

TÁRCZA.

Remete Szent-Antal Rómában.

— Január, 17.

Irta: *dr. Hirschler József.*

Róma a hatalmas vonások, világraszóló impulzusok, erőteljes tipusok, megcsontosodott — megkövesedett világok panorámája.

Ott minden nagy, még a legtörpébb ember is; ott minden szárnyal — még az is, a ki máshol csak sekélyes vizekben lubiczkol. . .

És a mi a fő: minden eredeti!

Igazán kár, hogy az idő az eredetiségeket vasmarokkal le nem tudja szegezni.

Remete Szent-Antal napja is eredeti volt. Persze a maga nemében. Oly eredeti, hogy fölötte némelyek bosszankodnak — mások gunyolódnak. Hogy némelyek babonának mondják — mások miatta ujra belerakétáznak a középkornak állitólagos sötétjébe. Hogy némelyek a felvilágosultság nyergéből leujjongják vesztét — de a legtöbben mégis csak sajnálják, hogy: volt, nincs. Mert kár minden elveszett eredetiségért.

Remete Szt.-Antalról van szó és nem páduai szt. Antalról. Ezt Rómában nem ismerik annyira, mint Kolozsvárt.

És remete Szt-Antalnak azon kiváltságáról, hogy ő a néplábuak patronusa. Hogy miért védőszentje a négylábuaknak bizony nem tudom: Talán azért, mert lábaihoz tudta csalni az erdők és puszták fenevadjait. Mindenesetre okosabb és kereszténybb, mintha a selyemblouzok és szinház-bérletek patronusává sülyeztené az ég szentjeit a *modern, felvilágosult* keresztény nemcsak katolikus, de különben vastag nyaku kálvinista is.

Remete Szt.-Antalnak, az állatok védőszentjének napja, január 17-ike valóságos népünnep volt Rómában. A vén Goethe még irigyszemmel nézi, mily aranyosan kélt fel és sütött le a nap Rómában Szt.-Antal ünnepén minden négylábu huzó-vonó, csuszó-mászó, rugó-döfő, ugató-vonyitó teremtésre. Ha eszük lett volna és hallgattak volna német kétlábu filozótiát kollégáikra, — bizonyára egyesült erővel kidobtak volna minden más napot a kalendáriumból — hogy legyen Rómában örökké remete Szt.-Antal napja: annyi jóság csöppent reájuk e napon!

Kakasszóra-virradóra kivonultak a felpiperézett, megkoronázott, kipántlikázott négylábuak Santa Mária Maggiore közelébe, Sz. Antal kis templom elé, hogy ott a védő-szent oltalmába ajánlja gazdájuk.

Mily kép! Az a chaos, ünneplőbe bujt vásár nyüzsgő tömkelegével, ezernyi szinével és hangjával és hozzá az a komoly, klasszikus keret, Mária Maggiore méltósággal teljes homlokzata! . . . a remek korinthusi oszlop Máriával tetején . . . Szt. Antal középkori müvészi portáléja . . . és messzebb és mindenfelé, a mere szem lát: Róma a tisztes csöndes Matróna a hét-halmon!

Jól eshetik azoknak a szegény négylábu teremtéseknek is egy kis ünneplő pihenő!

Hiszen az állatvédő-egyesület ott pusztára megbolondulna a sok teendőtől. Legsötétebb a fuvarosok világa.

Az olasznak páratlanul jó szive van . . . de az állatot kimélni nem tudják. Az elcsigázott lovak, öszvérek, szamarak tevék nyilt sebekkel: ott szurkálják, ha menni nem akar, mert nem tud. Tüzes parazsat tesznek alája, tüzes taplót a fülébe, hogy felkapaszkodásra nógassák, ha összerogyott . . . És ha felkelni igy sem tud, addig verik, mig ki nem leheli páráját. És akkor átkozzák, rugják, harapják dühükben . . .

Miért bántod, nem félsz, hogy megver az Isten? . kérdeztem egyszer. Vállat vont és felelte foghegyről: e una bestia, e non christiano . . . hiszen csak állat!

Hányszor láttam elegáns dámákat, amint tüzes szemekkel, szenvedélytől égőarczczal tekerték ki a szegény énekes madár nyakát: per mangiar . . hogy megegyék.

Bizony ez a nép ma is ezrével tódulna a Colosseumba, ha embervér ontását, gladiatorok gyilkolását láthatná . . .

Csak a macska a kiváltságolt négylábu! Az nyugodtan szerenádozhatik a tetőkön — sétálhat oltárokon, padokon — dorombolhat imádkozók ölében. Még külön forumot is tartanak megrokkant, veterán macskák üdvére!

Trastevere és a Montigiani fuvarosai ezrivel vannak: keserves kenyerüket ugy keresik, hogy homokot, meszet, téglát, szemetet, szénát-szalmát szállitanak rozoga járműveik még rozogább állatjaival. Köztük az előkelőbbek vidékről bort hoznak a városba, de egytől-egyig egyenes utódjai az ó-kor vad, mindent fenekestől felforgatni kész plebs gladiatorainak, ökölvivóinak és liktorainak. Lovaik csak egy nyelvet értenek: a káromkodást; egy kedveskedést: a furkós botot; egy buzditást: a rugást, szurást, öklelést. Fülük csak vad hangokat, szemük még vadabb arczokat ismer csak. Gazdájuk szeretete annyiból áll, hogy érmet akaszt fülük közé homlokukra és szt. Antal napján a szent elé vezeti. Miután az év minden áldott napján és ennek minden perczében csak ugy ropogott-pattogott a jókivánság a csacsi füle körül: „hogy szt. Antal verjen meg", „hogy törné ki a nyakadat . . ." Megállj, bestia, szt. Antal egyszer mégis csak kitöri a lábadat!" . . . január 17-én odaáll a templom elé és esdve kéri szt. Antalt, védené meg állatját minden testi nyavalyától, tüztől, vésztől, inségtől.

A templom tágranyitott kapuján át látszik a gyertyatényben uszó oltár. A kapuban áll a pap, mellette a dii minorum gentium, a ministránsok, kik elszedik a gyertyákat. A szent pillanat komolyságát felderiti egy-egy pillanatra a komikum, midőn egy-egy füles a kapott áldásért hangosan mond köszönetet és talán rug is még egyet a hegyibe. Már pedig, a ki Rómában csacsi-hangot hallhatott, az tudhatja, hogy az *alapos*; északi kollégáinak ilynemü próbálkozása hozzá képest szeráfi hang.

Itt-ott meglepő kép tárul fel a bámulók előtt. Hires volt Piombionus herczeg kocsisa, a ki ily alkalmakkor 12—14 lovat fogott ura kocsija elé. Volt, a ki egyszerre husz lovat hajtott könnyü fogatában. Mintha csak a régi arénákból pottyant volna ide a jelenet. És hogy ujjongott a római nép, a midőn meglátta a hetyke kocsist a büszke bakon és a felékitett lovakat kifogástalan fordulataikkal, délczeg járásukkal.

A legünnepélyesebb pillanat mégis csak az lehetett, midőn felvonult a templom elé a pápai istálló és a lovas katonaság. Délelőtt ágyuszóra, harangzugásra, trombiták recsegése és az összes zenekarok vig indulója mellett teljes diszben a tüzérség, megkoszoruzott ágyuival, felékitett lovasságával. A gyalogság sortüzére földig hajlott a pap előtt a pápai lobogó és a zuávok vig harczi danába beledördült a vén Angyalvár ágyuja, belezugott a nép evvivája . . .

A délután a pápai udvar, diplomacziai kar és a biborosok udvara számára volt fenntartva. Hogy versenyezett egyik a másikkal — hogy ragyogott az aranytól, ezüsttől a szerszám, a barock, nehéz biborosi fogat és előtte a koromfekete büszke paripa a földet söprő farkával, a rokkokó pápai udvar és diplomáczia parókás kocsisaival! És köztük elkeseredett salto-mortálékkal egy-egy elkésett taliga, vagy egy merész lovas...

És a mig lebonyolodik a mesés kép a kapu előtt — a legtöbb „nem hivatalos" ló a téren gazdátlanul ficzkándozik vagy párosával, négyesével tartanak a Mária-oszlop remek itatójához, hogy vizet igyanak, mig a gazdáik a közeli füstös osteriák padjain — a Castelli Romani borának öblös palaczjait ölelgetik.

Egy fütty különben elég — hogy ló és gazda ismét egymáséi legyenek . . .

A hézagokat páratlan ügyességgel töltik ki virgoncz legények nyakukba akasztott áruikkal. A hol a csödület a legnagyobb, ott ver gyökeret a lába és cicerói ékesszólásából nem eng d, mig áriutól meg nem szabadult . . . Legkelendőbb a rikitó, szivet és észtbontó szinekkel kimázolt különféle alaku és nagysága Szent Antal — kire szert akar tenni ma mindenki és ünnepi buzgalmát mivel som csökkenti a becsmérlő kiáltás: Ecco Sant. Antonio, un soldo — un soldo due . . . és ha ugy sem fogy . . . un soldo tre! . .

tette volna szemüvegét és tekintélye egyéb tartozékait; hanem ezekkel felfegyverkezve vette kezébe pennáját, hogy igy, amugy ledorongolja azokat az éretlen diákocskákat. Ezért foglalkozik czikke második fele az izléssel, melyből tanitásokat proponál K. P. dr. és a memorandum hátterét, a székely egyetemi ifjuság zömét szemérmetlen koldusokhoz hasonlitja. Sőt fogja magát s még stilusitélkezést is visz véghez, sőt zsiros plajbászával bőven aláhuz egy némely kifejezéseket, melyek szerinte a gyulafehérvári külterki nyomtatvány földjében nem foganhatnának meg. Borzasztó ferdités és alpári nagyképüsködés az az állitása, mintha a memorandisták a maguk irását izléstelennek titulálták volna. Ugyan kérem tessék feljebb tolni a szemüvegét, az áll-e ott? A memorandisták egyáltalán nem járnak K. P. dr.-hoz jóizlést és stilust tanulni. S ők irnak ahogy irni Isten adta, nem statisztikai adatokat és közepes önképzőköri gyakorlatokat, dusan telitve czitátumokkal és tankönyvek unalmas közhelyeivel, mint K. P. dr., hanem megirják a mondanivalóikat eszük vezetésével szivük verésével.

Bizonyosan elfelejtették a Névi stilisztika szabályait, azonban vegye tudomásul K. P. dr., hogy ez a legkisebb hibájuk. Az irodalom tágasabb berkeiben nem kell korbeli előhaladottságot felmutatni. Ezt ott latájnereknek és a katona tiszteknek hagyják. Katona József huszonhárom éves korában irta Bánk bánt. K. P. dr. ha százévig él, akkor sem ir egy épkézláb mondatot.

K. P. dr. görcsös ragaszkodással hisz a katholikus egyetem jövőjében. Nem lát, nem mérlegel, nem itél semmit. Egy szó mámorositja: a „katholikus". Nem ismételjük a Memorandumot s az argumentumok tengersokaságát, melyek megkötik a katholikus egyetemet beszállitó gyorsvonat kerekeit. K.P. dr. annyira mulatságosan naiv, hogy azt hiszi, hogy Combes polgártársaival áll szemben, kik azért nem akarják a katholikus egyetemet, mert katholikus? K. P. dr. a világ abroszán más hegyeket és völgyeket lát, mint a *ma* emberei. Mások a fogalmai, világfelfogása. Mások olvasmányai s bizonyos szines az üvegcserép, a min át kukucsálja a világot. Nem tudja, mi vajudik Németországban, mik történnek Franczia országban, sőt még az erdélyi katholikusságot is csak elméletileg ismeri. K. P. dr. harczol a jelszóért, a külszinért, a czégérért, a helyett, hogy biztos és lassu kiépitéssel vinné elő a katholikusság ügyét. Szerinte legyen Gyulafehérvárt, Pécsett is katholikus egyetem, söt tulzó mámorában katholikus egyetemet épitene a Sipka-szorosba is, hol minden csendes és aulává avatná a vajdahunyadi lovagtermet is.

Nem tudja, hogy ha még *egy* egyetemet megbir ez a koldus ország, de már a többibe nem lesz hallgatóság, ha csak a kerepesi-uti munkanélküli szocziálistákat be nem iratná K. P. dr. Nincs a föld hátán annyi kenyérnélküli diplomás ember, mint Magyarországon. Hova küldené el a feles doktorait K. P. dr.? Kanadába aranyásónak, vagy Buenos-Airesbe dohánylevélt száritani? Hát a hiányzó huszonkilencz millió forintot honnan veszi K. P. dr.? Japán nem kölcsönöz, mert háborura készül. A Dalai Láma is szükes anyagi gondokkal küzd, szegény.

Helyes kis kioktatás, ami az alapitvány szent és sérthetetlen mivoltával kapcsolatban suhogott ki a száján K. P. dr.-nak. A világi jogtudományt nem bolygatják a memorandisták, mert szerinte veszedelmes betegei a *világi* jogtudományoknak. Azonban az *egyházi* jogtudatlanság azon a vonalon már mucsai hátramaradás. Az egyházi jog pedig azt tartja, ha az alapitó. alapitványa meg nem valósitható az alapitó által határolt időn belül, az más czélokra forditandó. Fogarassy püspök erre is gondolt. De persze mit a napnál világosabb világosság, mikor valaki minden áron egyetemet akar. Használtassanak ki a Maros vize eséseinek elfecsérlet erői, fizettessenek adót a füzős czipő hordásáért, a nők ne viseljenek kalapot, a férfiak viseljenek kalapot (de csak bizonyos százalék befizetése mellett) és végre osztalékot adjanak a rendezendő, tavaszi tüzoltó majálisok.

Igy majd bekerül záros határidőn belül a csekély huszonkilencz millió forint. Még egyet. Bizonyára megtisztelve érezhette magát Magyari István uram Pázmány Péter felelete után anno Domini post Christum natum 1602. Kár volt ezt kiirni a Beöthy-irodalomtörténetből. Mert ezt tudja minden nyolczadikos diák Husvét után. Mi is. Azonban mi ilyen alacsony szintü felelet után nem érezzük magunkat megtisztelve. Az a Péter könyvet irt a saját bölcsességéből és a saját emberségéből. K. P. dr. egy könnyebb zsánerü glosszát akart volna összeróni, de olyan szürkén és unalmasan végezte, hogy még Tar Mihálynak is ugyancsak le kellene guggolnia hozzá. Végül tisztázzuk még egy vádját. A memorandisták jobban tisztelik az intézet házszabályait, a hogyan K. P. dr. gondolná. Sőt. Soha az intézetben annyi kitünő alap és szakvizsga nem volt, mint most. Olyan fegyelem se volt, de olyan előljáró se volt. K P. dr. előhozakodik az ő ifjuságszeretetével. Száli te dicsekszel? — Azonban nem irigyeljük azt az ifjuságot, mely megosztotta vele a levegőt. Először mert mindig magánál hordozta tekintélye skatulyáit a rendjelekkel és szines diszruhákkal, diplomákkal, nagyemberek szavaival, melyek reá ha hulltak. Másodszor mert oly kevés, oly változatlan huru a K. P. dr. furulyája, hogy vele még a hajó patkányait se tudná a tengerbe csalni. Ő ugy ugy látszik nem a „valami", de az olyan jó emberek közé tartozik, kinek nincs ugyan vágott dohányuk, de foltatlanabbak egy ujdonsült szmokingnál. Most borzasztóan izgalmasak lehetnek fakó napjai, mivelhogy pajkos kirohanást rendezett a pikolólap virányos cserjésébe. Mi megengedjük, hogy a vasárnapokat kivéve, bátran serétezzen a fehérvári sánczok alatt. Csupán azt gondoljuk, ha Gyula-fehérvárt annyi kitünő tanár és egyházférfu között nem akadt egy más, akinek nem fatális hivatása minduntalan *bakot lőnni*.

K. M.

A hétről.

Kolozsvár, jan. 16.

(*Pitreich.*)

A katonai vivmányok minden dicsősége összeomlott. Tehát a mire a szabadelvüpárt büszke volt; a mivel Tisza gróf Bécsből nagy büszkén jött le, hogy a Lloyd-Klubot megrikassa; a melyért Kossuth Ferencz nagy meglepetéssel leszerelt, — ime Pitreich ur egyetlen ütésére összeomlott.

A közöshadminiszter az osztrák delegácziában kijelentette, hogy a katonai reformokból semmi sem lesz, marad minden a régi, Söt nincs is joga a magyar nemzetnek nek külön jogokat vindikálni, mivel az öszmonarchiában a magyar is csak nemzetiség akár a tót, vagy lengyel stb. Te mészetes tehát, hogy magyar nyelvről magyar zászlóról czimerről beszélni is ostobaság. De még azokról a csekély vivmányokról sem lehet beszélni, amelyeket Tisza hozott a szebadelvü párt megnyugtatására és a Kossuth Ferencz párt leszerelésére.

Ezt Pitraich egyenesem, őszintén megmondotta. Lehet, hogy nem volt olyan diplomatikus, mint azt elvárná az ember egy osztrák politikustól, a ki nagy ravasszsággal szokta becsapni a magyarokat, de annál jobb. Legalább tudjuk, mit érnek azok a hires engedmények a melyek annyira megnyugtatták a szabadelvü hazafiakat és a K. Ferencz pártot egyaránt.

Pitreich urnak különben ez az őszinte olszólása, szóra birta Apponyi Albert grófot is, a ki most már habozás nélkül itélte el a magyar közjogba való osztrák kotnyeleskedést. Csakhogy aligha ér ezzel is valamit a nemzet mert Apponyi bármenyire nincs megelégedve a jelenlegi helyzettel, a javitásán soha sem munkál hanem elitéli a küzdelmet és az időre bizza a jogorvoslást. Beszélni beszél olykor de a küzdelemtől fél. Már pedig napnál világosabban be van bizonyitva, hogy a nemzetnek törvényes joga az, a miért küzd, de ezt szóval hiába, mondják akár az osztráknak, akár a szabadelvü pártnak. Az érvek igazsága előtt sem az egyik sem a másik nem hajol meg.

Pitreich ur nyugodt lehet. Tisza uralma alatt nem lesz változás a katonai szellem hagyományaiban. Azt megvédi Tisza és a pártja a magyar nemzet akaratával szemben.

(*A tisztviselők pótléka.*)

Végre mégis törvény lett belőle. De nem a Tisza gróf jóvoltából és akaratából, hanem a helyzet kényszerüsége miatt. Bizony a kormányelnök urnak kisebb gondja is nagyobb volt annál, semhogy a tisztviselőkkel foglalkozzék, vagy azoknak nyomoruságos helyzetét javitsa, hanem ez alkalommal a politikai helyzet rákényszeritette. Valahogy megérezte a miniszterelnök ur, hogy a választásokon mégis jobban lehet kijöni, mintha egy vérig bántott tisztviselői kar van az országban. Világos dolog egészen, hogy Tisza gróf ezt a csekély fizetésemelést is azért engedte megszavaztatni a képviselőházzal, mert a tisztviselőket ennek fejében korteseszközül reméli felhasználhatni.

De hát az még nagy kérdés. A magyar tisztviselői kar hazafias emberek önérzetes testülete, a ki egy pár odavetett garasért nem cselekszik meggyőződése ellenére. Különben is jól tudja, hogy Tisza grófot csak szorult helyzete kényszeritette a törvényjavaslat elővételére.

De lett volna csak a hadseregről szó. No akkor nem haboznék a kormányelnök ur. Akkor akárhány millióról van szó, megszavaztatná az ő saját külön többségével.

Hiszen ismeretes dolog, hogy mikor Tisza gróf kormányra került, tudni sem akart a tisztviselők fizetés rendezéséről. Ellenben nagy szolgálatkészséggel intézte azokat az ügyeket, a melyek a katonai körök tetszését voltak hivatva megnyerni. Ezenkivül a hatalma megszilárditása is sokkal főbb gondját képezte, mint a tisztviselők sanyaru helyzete.

No hát a küzdő ellenzék és a körülmények kényszere, végre rávitte a miniszterelnököt, hogy a nyomorgó tisztviselőkre is gondoljon. No hát szük marokkal gondolt az igaz, kevés de mégis valami! De nagy tévedésbe volna a miniszterelnök, ha ennek fejében a politikai meggyőződés feladását várná. A magyar tisztviselők hangulata hazafias s ettől eltántorodni nem fognak.

A csárdás egykor és most.

— Csevegés. —

A magyar tánczoknak udvari és népies tznczra való felosztása magának a tánczna a jellegéből folyik. Amahhoz a palotás és a lassu magyar, ehez a sokszor énekkel kisért táncz-nóta s az ugrós-nóta tartoznak. A csárdás a régi időkből csaknem egyedül fennmaradt magyar táncz, a népies tánczok csoportjából fejlett ki, az egykor ugrós-nótából. Beosztásában voltaképen különbség sem volt a tánczisták és az udvari tánczok között, ide értve a franczia háboruk alatt lábrakapott toborzás idejében keletkezett verzenybunkos-tánczot is, csak a végén toldották meg nehány sebes tempóval. Az ugynevezett friss azonban csak a mult század elején jött divatba, Csermák Antal, a hires hegedüvirtóuz és zeneszerző hozta be Feiska slnevezés alatt, mely a lassu után következett. Később mindjobban kiterjedt a frissnek is a kerete és bizonyos elmaradhatatlan záró-, befejező táncza lett a lassu-nak.

E népies tánczok sokáig ki voltak zárva a paioták termeiből. Tánczolta a nép, a középosztály, de az „előkelő" világ kicsinyléssel fordult el tőlük. Csak a mikor Wenckheim Béla báró, maga is kitünő csárhástánczos, behozta házába a 40-es években, kezdett tért hóditani az „uri" házakban s az idők lassu folyásával még udvarképessé is lett.

Már a köztudatba is átment a felfogás, hogy a csárdást nem lehet megtanulni, az a magyarnak a vérében van, épen ezért nem is tudja járni az idegen. És valóban igy is van. A régieket tánczmester nem tanitotta a csárdásra és mégis — tudták. Egy olyan tánczot, melynek paragrafusokba foglalható szabályai nincsenek, lerirni sem lehet, hogy hogyan kell azt tánczolni; megszólal a muzsika és egy benső erő tánczra kész. Hallatára önkéntelenül is sebesebben lüktet ereinkben a vér: mozgásba, rezgésbe jönnek lábaink, törzsünk; danoljuk, fütyöljük, dudoljuk a melodiát, ha pedig reá szánjuk magunkat, olyan lelkesedéssel és örömmel járjuk, mint egy tánczot sem. Kezdjük a lassu, szinte tipegőóel: két lépés előre, ugyanannyi hátra, fordulás jobbra, balra, — az egyes hangok hallatára dolgozik bennünk minden ideg; majd átmegyünk gyorsabb tempóba, sebesebben rakjuk lábainkat; utoljára marad a friss-e, a mit aztán már igazán utánozhatatlan magyaros hévvel, tüzzel ropja a tánczos. Három vonóhuzás, már befejezve a táncz s a czigány leteszi hangszerét. Önkéntelenül is felhangzik a „hogy volt", mire ujból kezdődik a „munka". És igy megy az négyszer-ötször-tizszer egymásután, sokszor addig, mig a primásnak ki nem esik a kezéből a hegedü.

Ebben tehát nincs baj; az „ujrázás„-sal nem takarékoskodik a fiatalság még az elite bálokon sem. De a tánczot nagyon kivetköztette eredetiségéből, a maga nemes egyszerüségéből és szépségéből. Ha az ember megfigyeli a csárdás-tánczolókat, akár a mi vidékünkön, akár Budapesten, igazán elvétve lát egy-egy párt, mely szépen tánczolja. A lassu valóságos káposztataposás, — esetleg — mozdulatokkal, szögletesen járva, inkább huzva-vonva az egyik lábat a másik után, mint kecsesen lejtve, a gyors ugrándozás, ránczigálás, kapálódzás, üvöltő kiáltásokkal, elégtelenitve és megfosztva mirden finomságától. — A nők között általában véve több a jó csárdás-tánczoló, mint a férfiak között. Ujabb időben azonban ők is nagyon kényelmesen bánnak el vele, tipegnek egy helyben, inkább állnak mint tánczolnak. A gyors-ra egyesek még galoppot is járnak. Szóval a mai csárdásból alig ismerhetni rá az igazi magyar csárdásra. A kiben különben hajlam, érzék, rátermettség nincs hozzá, sohasem is fogja szépen és jól tánczolni. Arra is születni kell, mint a magyar a zenére. A vérében kell lennie; a mint egy idegentől valóban kin egy magyar nótát meghallgatni, ha mindjárt még oly technikával is játsza.

Igazán kár, hogy ennyire elfajult. A báltermek parkettjeire nem való, ott rontották el, alakitották át „elfogadható"-vá. Inkább hagyták meg volna a népnél eredeti nemzeti táncznak. Bizonyos is, kogy ma csak kivül a falun láthatni a csárdást eredeti tisztaságában. Ott sem minden vidéken. De egynémely helyen igazi öröme van az embernek láttára.

— *mp.* —

Mulatságok.

Jurista piknik.

Amint tegnapi számunkban jeleztük a mára kitüzött jurista pikniket a bizottság közbejött akadályok, miatt folyó hó 27-re halasztotta. Ez a hagyományosan jósikerü mulatság az idén is előreláthatólag ki fogja elégiteni a hozzá füzött várakozásokat. A rendezőség meghivókat nem bocsátott ki, hanem egy ivet fog köröztetni, amelyre a résztvenni szándékozók föliratkozhatnak. Akiknek neveit a rendezőség a sietős és lázas munka közben kifeledte, azok, ha a meghivásra igényt tartanak, kegyeskedjenek eziránt Móritz István albiróhoz fordulni. A mulatság programmjából elárulhatunk annyit, hogy az idén is fényes cotilliont rendez a bizottság. Az elmés figurákat már meg is rendelték és a kisasszonyoknak kellemes meglepetésben lesz részük.

*

A kolozsvári Egyetem tanárjelöltjei 1904. január 23-án (szombaton) dr. Szádeczky Lajos egyetemi tanár ur vezetése alatt Zilahra tanulmányi kirándulást s ugyanaz nap estéjén Zilahon, a városi Vigadó összes termeiben, a „Kolozsvári Középiskolai Tanárjelöltek Segélyegyesülete" javára bangversenynyel egybekötött táncz-estélyt rendeznek.

*

A Dávid Ferencz Egylet-házi estélye a f.évben is, mint a megelőző években márczius első szombatján (5-én) fog megtartatni a New-York termeiben.

A bizottság már megkezdette működését.

Egyleti élet.

Az Erdélyi Gazdasági Egylet ülése. E hó 14-én tartotta meg igazgatói választmányi ülését az EGE. Elnökölt Cs. Szabó József, előadott Tokaji László, jegyzett Éber Ernő. Több és jelentősebb tárgyak voltak a titkár jelentésében három kolozsmegyei községben földmivelésügyi miniszter által támogatott tanfolyamok vannak folyamatban. Es EGE a tanfolyamok részére 200 koronát koronát szavaz meg. Továbbá 60 népies gazdasági előadást az EGE rendezett január és február hónapokban kis gazdák számára. Titkár bejelentette azokat a testületeket, — melyek a rendezendő székely kiállitáson részt vesznek és azt támogatják. A közgyülés napjára abban állapodtak meg, hogy azt márczius 27-ére tüzték ki. Tárgyalás alá karült az Erdélyi Méhészeti Egyesület irásbeli kérése, hogy az egyesület szakosztályaként autonom kezelési jogkörrel az EGE.-hez csatoltassék. A választmány szivesen fogadja a szakosztályt, kérését pártolólag terjeszti fel a miniszterhez. Végül elhatározták, hogy a székelykereszturi bika vásárra az EGE jutalom dijat adjon és képviselőit küldje le a kiállitás megtekintésére.

LEVÉL.

Olvasókör gyülése.

Zalatna, jan. 15.

Folyó hó 10-én tartatott meg a zalathnai polgári olvasókör évi közgyülése, melynek lefolyásáról egy pár sorban óhajtok számot adni. Hogy az egyetértés és összetartás mily eredményhez vezet, azt megmutatja e kör élete. Csiky János főesperes-plébános köri elnök vezetése alatt folyt le a közgyülés, melynek pontjaiból tudomást szerzünk e kisded kör életképességéről. Álljanak itt az adatok: Jár a körnek 10 lap. Könyvtári állomány 400 kötet. Évi bevétele 2089 kor. 67 fillér; levonva a kiadásokat marad tiszta jövedelem 382 frt 29 fillér. A kör közvagyona 16.000 korona.

Ime, e számadatok megmutatják, hogy mit tehet a mai kort megértő összetartó polgárság!

IRODALOM.

Vallás és Tudomány. A kolozsvári Oltáregyesület megbizásából dr. *Hirschler* József szemináriumi és oltáregyesületi igazgató zárt körben, rendkivül intelligens közönség előtt vallösbölcseleti konferencziákat tart. Most van sajtó alatt és jelenik meg a napokban a konferencziák első pontja: „*Vallás és Tudomány*". A következőkben szó lesz e témákról: „*Tudomány és Szentirás*", „*Szentirás és Teremtés*", „*Teremtés és Ember*" stb. Tehát egytől-egyig vitális kérdések. Czélja szerzőnek kimutatni, hogy a modern kulturába igenis beleállitható még a modern keresztény ember, szóval modern keresztény világnézetet akar harczba vezetni modern atheismus ellen. A „Vallás és Tudomány"-nak eszmemenete a következő: „Az ezüstszavu harangot, mely aetheri sztérákban cseng és a magasba hiv . . .", a vágyat a Teremtő után el nem némithatja sem filozófia, sem müvészet, sem élet, sem tudomány. E „hazavágyó, anyja után siró érzés" kicseng költőkből, egel kér filozófusoktól. Ellenkezésbe hozták a tudományokkal, elsősorban a természettudományokkal, de helytelenül. Mert vallás és tudomány között ellentét nincs, nem volt és nem is lehet. Mert sok theologus geologus és a legtöbb geologus theologus akart lenni és temetni hitet; mert mesterségesen elsikkasztották a vallásosságot a tudomány elsőrangu csillagaival és rakétáztak efemértudósokkal, mert el nem választották a két kört, melyet az *Isten* és az *ész ir le* és meg nem találták a szempontot, hol e két kör egymásba folyik: azért akarták széttépni Isten egyik könyvét a másikért. A tudományt diskreditálni nem szabad. Köszönettel veszi kezéből a theologia óriási munkájának bámulatos gyümölcsét. Tágitja Isten képét, fogalmát és palaeontologia, zoologia, botanika csak lépcső lesz az oltárhoz, mely előtt térdre borul a modern ember. Tehát „nagyrabecsülés és fegyverbarátság vallás és tudomány között".

SZINHAZ.

Tavasz. Strausz kedves keringő melodiái, a mint előre megjósoltuk igen népszerüek lettek, lám a tegnapi majdnem telt ház tapsolt a szép énekszámok után. A szinészek igazi jó kedvvel, ambicizóval végezték dolgaikat, mint akkor szokták, mikor a közönség ilyen érdeklődése fordul feléjök. Különösen tetszett ma este Szabó Mariska elegáns, fess bárónéja. Igen csinosan tánczolt. Tánczát, dalát megduplázatta a minden helyről felzugó tapsvihar. Kedves, grazcióz szobalány Lónyai, valamint Károlyi és Fehér Olga is szép siker részesei voltak. A férfiak közül Kassai, Mészáros és Mátrai jártak elől a közönség szeretetének kiérdemelésében.

*

Holnap, vasárnap, két előadás lesz. Délután 3 órakor Csiki szinmüvét, a Proletárok-at adják az ismert szereposztásban, este pedig Tóth Ede kitünő népszinmüve, a Toloncz kerül szinre Szentgyörgyivel, Laczkó Arankával és Károlyi Leonával a főszerepekben.

*

Fourchamboult család, melyet csütörtökön elevenitettek fel nagy tetszéssel, kedden ismét szinre kerül páratlan bérletben az utóbbi szereplőkkel.

*

Ifj. Fromont és id. Risler, Daudet és Belot drámáját szerdán adják páros bérletben.

*

Kurucz Feja Dávid, Fényes Samu kitünő drámája csütörtökön kerül szinre az utóbbi szereposztással.

*

Aranyvirág, Huszka és Martos népszerü operettjéből már javában folynak a próbák a szinpadon. Az operettben résztvesznek Szabó M., Károlyi L., Étsy E., Kassai, Mátrai, Mészáros, Ladiszlai és Szegő. A darab pénteken kerül szinre bérletszünetben (VI.), melyre a páros számu bérlők jegyeit csütörtökön esti 6 óráig tartja fenn a jegypénztár. Az operettet 4-szer egymásután adják.

*

Heti müsor:

Hétfő: Forgószél kisasszony.
Kedd: Faurchhambault család.
Szerda: Ifj. Framont és id Risler.
Csütörtök: Kurucz Feja Dávid.
Péntek: Aranyvirág.
Szombat: Aranyvirág.
V. d. u. Menyecskék.
„ este: Aranyvirág.

Csontváz a tüzhelyen.

Angol regény.

Forditotta: **Amica**.

(6.)

III.

Guy Itáliában találkozott Morville Edittel. És Edit a saját akarata, vagy tudása nélkül, megnyerte a Guy szerelmét — megnyerte azt a szivet, mely azelőtt soha sem szeretett és csak ő előtte hajolt meg, a ki nem tudta, hogy mi volt a birtokában — ki cserébe nem tudott szerelmet adni. És mégis, első találkozásuk után hat hét mulva, Edit az ő felesége volt. Házastársak lettek, mielőtt ajkai megtalálták volna őt „De l'Orme uron" kivül másképpen szólitani. Beteges irtózattal és félelemmel, nehogy ismét ugy nősüljön, a hogy először tette, Guy megkérdezte Morville urtól, hogy a leánya volt-e már valakinek jegyese. Morville ur „nem"-mel válaszolt. Ez elég volt — Edithez nem intézhette azt a kérdést. A rajongásig szeretve őt, bizott benne, feleségül vette és hazahozta.

És most, a mint egyedül ült, homályosan érezni kezdte, hogy egy csontváz az ő tüzhelyén ismét elfoglalta a régi helyét — hogy az a felesége és közibe állott. Felállott és megpróbálta eloszlatni azt a növekedő sötétséget, mely a házába lopózott. A leánya keze által küldött nyil nagyon is biztosan talált.

De l'Orme Guy elhatározta, hogy ügyelni fog és a feleségét megfigyeli és utánna jár, hogy az az idegen ki volt. És miután ugyan azon este egy bálba mentek, hol Wandeleur őrnagygyal valószinüleg találkoznak, kétségtelen, hogy könnyü lesz fölfedezni, a mit tudni kivánt. — De a Delawre asszony bálja sokkal eseményteljesebb volt, mint a hogy ő álmodta.

IV.

Az Ashmore Courti Delawaréket nem ismerni, majdnem olyan rosz volt, mint De l'Orme Guyt nem ismerni, mert Delamore ezredes, a mellett, hogy régi családból származott és nagy vagyona volt, olyan babérokat nyert, melyek hiressé tették és a felesége, mint St. Adél, ünnepelt szépség volt és még negyven éves korában is kedves és bájos asszony, még egyetlen fia a huszonkét éves Godfrid mellett is.

Az elegáns szalonjában állott, hogy vendégeit fogadja, kik a tágas termeket gyorsan töltötték be. Két gentlemen, kik együtt léptek be, kellemes fogadtatásbaa részesült. Ezek Geivler Orlof és Herbert Tracy voltak. Olyan pár volt, mely megkapja a szemet. Mind a kettő szép volt. Geisler a társánál tiz évvel idősebb — magas, parancsoló külsejü, szőke férfi volt, széles homlokkal és kék szemekkel. Derült mosolya és könnyü, tesztelen modora volt. Talán csak egy nagyon finom érzésü érzékeny asszony lett volna képes fölfedezni az alatt valamit, a mi a nélkül, hogy tudná az okát, hogy miért, bizalmatlanságot és ellenszenvet ébresztett volna fel benne.

Herbert Tracy alig volt harmincz éves és inkább madárhusu. Sokkal szebb volt és talán intelligensebb, inkább látszott olyan embernek, a ki sok olvasottsággal birt. De az egészet véve, az arány köztük egyenlő volt. Legalább Delamore asszony azt gondolta, a mint azok a tömegbe vegyültek és ő megfordult, hogy a De l'Ormeokat fogadja. Az Edit belépte a bámulat mormogását idézte elő. Delamore ezredes és a fia közeledtek hozzá. Gotfrid, a többiek előtt meghajtva magát, Helént kérte fel a következő tánczra és vitte el. Az anyja Blankát vonta el és az öreg ezredes Editet vette el a férjétől, barátságos mosolylyal mondva:

— Én gondját viselem De l'Orme asszonynak, ha egy öreg ember kiséretét elfogadja.

Edit rögtön elengedte a férje karját és az ezredesét fogadta el. De l'Orme látta, hogy Editnek megkönnyebbülés volt az ő oldalát elhagyni és szomuran fordult el. Az az általános szivesség, melylyel minden oldalon fogadták, bántotta és részben, hogy azokat elkerülje, és részben egy más okért, Vandeleur őrnagyot kereste fel.

— Ah, De l'Orme, örülök, hogy látlak! Nem tánczolsz?

— Most nem. Öreg kezdek lenni.

— Tegnap a parkban a feleségeddel és a gyermekeiddel találkoztam.

— Ah, igen, Blanka mondta, hogy te két gentlemennel voltál.

— Igen — mondta Vandeleur. Az egyik egy régi közös ismerősünk volt és a másik valaki volt, a kivel ő külföldön találkozott. Azaz ottan, a ki a gazdag örökössel Singleton kisasszonynyal beszél.

Guy élesen megfordult és gondtalanul jegyezte meg:

— Csinos férfi. Mi a neve?

— Herbert — Herbert Tracy — a Singleton kisasszony mosolyáról itélve, ugylátszik, hogy ő a nők kedvencze.

De l'Orme nevetett és aztán könnyedén más tátgyra forditotta a társalgást, de nemsokára elhagyta Vandeleur őrnagyot és egy ablakfülkébe visszavonult, honnét mindent láthatott, a nélkül, hogy őt lássák. Csakhamar a saját nevét emlitő női hang ütötte meg a fülét.

— Igen, De l'Orme asszony minden bizonynyal a legszebb asszony a teremben és nem lehet több huszonegy évesnél. Aztán halkabb hangon — és annyira különbözik az első feleségétől.

— Az nem volt szép? — Ismerted őt? — kérdezte a másik hang.

— Igen, ő nagyon kedves volt — válaszolta Vandeleur asszony, de a második feleségéhez hasonlitva, ő szóba sem jöhet.

— Mit gondolsz, hogy ez mi volt? kérdezte a másik hang. Képzeld — egy énekesnő — egy szinésznő!

— Tudom, ő maga mondta azt nekem, — jegyezte meg a szelid Vandeleurné nyugodtan. Az valahogy szőnyegre került és ő mondta nekem. Madame Anna del Valanak hivták.

(Folyt. köv.)

Az „Ellenzék“

Felhivás előfizetésre.

Az uj évvel

harmadik évfolyamába lépett az

„ELLENZÉK“.

Lapunk multjával nem kérkedünk; jövője miatt nem aggódunk. A multró, nem mondhatunk egyebet, mint azt, hogy mindig és minden kérdésben a kötelesség szavára hallgattunk. A jövő iránt nem táplálunk egyéb reményt mint azt, hogy Erdély magyar közönségének ezentul is szüksége lesz olyan organumra, mely teljesen független a szókimondásban s becsületes hüséggel követi elveiben a magyar állam történeti hivatását.

A jót, mit eddig nyujtottunk: igyekszünk megtartani; a gyarlóságot, melytől mi sem voltunk megkimélve: igyekszünk leszokni. Igy haladunk a tökéletesség felé buzgósággal és kitartással.

Politikai vezéreszménk:

Független Magyarország.

Midőn hazánk érdekeit szolgáljuk: közönségünk érdekeinek teszünk eleget, Lapunk lámpavilág, mely nem önmagáért ég, hanem másokért.

Előfizetési feltételeink:

Egy évre	**32 korona**
Fél évre	**16 „**
Negyedévre	**8 „**
Egy hóra	**3 „**

Elő lehet fizetni *bármely* naptól kezdve.

Mutatványszámokat kivánatra *ingyen* küldünk.

Régi előfizetőinket kérjük az előfizetések *mielőbbi megujitására*, hogy a lapot *minden megszakitás* nélkül tovább küldhessük.

MINDENFÉLE.

— január, 16.

Hazafias tisztelettel kérjük előfizetőinket, sziveskedjenek az előfizetési dijjakat mihamarább megküldeni — hogy a lapot minden megszakitás nélkül tovább küldhessük.

—

— **Az időjárás.** Enyhe és csendes idő uralkodik az egész hazarészben.

Ma reggel 3 fok volt a hideg Kolozsvárt, Csikgyimesen, Marosvásárhelyt. 2 fok, Csik-szeredán 1 fok Tordán, Ludason, Kézdivásárhely és Zernesten.

Meleg van: Sepsi-Sz-Györgyön 4 fok Udvarhelyt, Tővisen, Brassóban 3 fok, Kiskapuson 2 fok.

— **A jogászbál elmarad.** Az idei farsangra tervezett jogászbál közbe jött akadályok miatt elmarad. A rendezőbizottság kivánja ezt a közönség tudomására hozni.

— **Születések és halálozások Kolozsvárt.** Kolozsvárt a mult évben az anyakönyvi hivatal adatai szerint született 1711. Elhalt 1437. Tehát a születések csak 277-el mulják felül a halálozást, a mi egy 50 ezer lakósságu városban nagyon csekély. Ilyen csekély szaporodás mellett *kétszáz esztendőre* volna szükség, ha bevándorlás nem történnék, hogy a lakósság száma megkétszereztessék. A születések és halálozások között e csekély különbözet szükségessé teszi azt is, hogy a közegészségügyre nagyobb gond fordittassék városunkban. Ma minden 30 lélekre egy halott esik.

Házasságot kötött a lefolyt évben 416 pár.

— **Esküdtszéki tárgyalások.** A kolozsvári esküdtszéki tárgyalások a következő sorrenddel történnek:

Februárius 1-én.

Tretyán Juon halált okozó sulyos testi sértés. Elnököl br. Szentkereszty Zsigmond.

Februárius 3-án.

Toncsár Antal sajtó utján elkövetett becsület sértés és rágalmazás. Elnököl Reinbold Arthur.

Mocsa János izgatás vétsége. Elnököl Reinbold Arthur.

Februárius 4-én.

Boros Mihály szándékos emberölés. Elnököl br. Szentkereszty Zs.

Februárius 5-én.

Moldován Eugen Vasul izgatás miatt. Elnököl br. Szentkereszty Zs.

Februárius 6-án.

Lázár Viktor izgatás miatt. Elnököl br. Szentkereszty Zsigmond.

Februárius 8-án.

Rappaport Mór sajtó utján elkövetett rágalmazás. Elnököl br. Szentkereszty Zsigmond.

Februárius 9-én.

Csobor Hugó nyilvánosság utján elkövetett rágalmazás. Elnököl Reinbold Arthur.

Februárius 10—12-én.

Gille Ilyés szándékos emberölés, rablás és lópás elnököl br. Szentkereszty Zsigmond. Gille Ilyés a kereszt utczában szeretőjét, Hormig Henriknét a mult évben meggyilkolta és kirabolta.

A tárgyalások, mint látható, nem egészen két hétig fognak tartani.

— **Szakosztályi ülések.** Kolozsvár szab. kir. város törvényhatósága szakbizottságai a városház közgyülési termében 1904. évi január hó 16-án és esetleg a reá következő köznapokon együttes ülést tartanak.

Több tárgyak ezek:

Szabályrendeleti javaslat a 15 éves aluli gyermekeknek a nyilvános mulató helyekről való távoltartása tárgyában.

Szabályrendeleti javaslat, az engedély nélküli épitkezések megszüntetése tárgyában.

Bizottsági javaslat a kolozsvári Szent ferenczrendi zárdában levő történelmi nevezetességü műemlékek restaurálási költségeire segély megszavazása tárgyában.

A városi szépitő egyesület előterjesztése az Erzsébet sétaut felső kapujától a Fellegvári oldalán tervezett szekérut kiépitése tárgyában.

Tanácsi előterjesztés a sertés közvágóhidon némely dijak szedése ellen beadott panaszok orvoslása iránt.

A kolozsvári közuti vasut R. t. kérése gőzmotoros autómobil kocsik beállithatása tárgyában.

— **Házasság.** Sárkány Balázs kir. törvényszéki jegyző ma délelőtt házasságot kötött Bocskor Etelka kisasszonynyal, Bocskor Mihály kir. táblabiró és neje Szentmiklósy Teréz bájos leányával. A polgári házasságkötést Orbán Lajos anyakönyvvezető-helyettes, az egyházi szertartást Biró Béla pápai prelátus apát-plebános végezte. Tanuk voltak: Horváth Miklós kir. táblabiró és Dózsa Ferencz kir. törv.-széki biró. Délben az örömszülőknél ebéd volt. Este az uj pár a férj lakáshelyére Marosvásárhelyre utazott.

— **Adomány a Brassai emlékre.** Mélyen tisztelt Szerkesztő ur! Örömmel értesitem, hogy a néhai, de még mindig élénk emlékezetben élő Brassai Sámuelre vonatkozó ujabb felhivásnak máris van eredménye. — Nagy Gábor ur, a Központi szálló bérlője, a fölhivás megjelenése után azonnal, még a mai napon átadott az emléklapra 30 koronát. Ezt nemcsak azért hozom nyilvánosságra, mivel a Brassai emlék megvalósitását egy lépéssel ez is előbb viszi, hanem főleg azért, mert Nagy Gábor ur és azok a kik a Brassai quartett társaságához tartoztak sok nagyon, de nagyon kedves emléket őriznek a néhai nagy zenebarát és zenemükritikus talentuma benső és ritkán nyilatkozó vonásaiból. Még legtöbben, talán mindnyájan élnek a kik a Brassai-quartetthez tartoztak. Legyen szabad kérnem mindnyájukat — most midőn a nagy Brassai-concertre készülünk Brassai nélkül — szivesked jenek fölfrissiteni emlékükben azt, a mi akkor oly kedves volt s tegyék közkincscsé a nagy közönség előtt, a mely bizonynyal nagy élvezettel fogja olvasni, s talán azzal hálálja meg, hogy elmondja a mi Brassaihoz füzi, mert Kolozsvárt kevés ember lehet még ma, a ki egy vagy más emléket ne őrizne Brassairól.

Kolozsvárt, 1904. január hó 11.

Dr. Boross György,
a Brassai emlék-bizottság titkára.

— **Klobucár Győző altábornagy,** a kolozsvári összes katonai csapattestek parancsnoka nemcsak jó katona, hanem népszerü férfiu is. A mióta Lobkovitz Rezső herczeg eltávozott, egyike a Kolozsvárt tartózkodott parancsnokok legkedveltebbikének. Igaz, hogy nem magyar származásu, de azok közé a horvátok közé tartozik, a kik nem ellenségnek, hanem *testvérnek* tekintik a magyart. Ennek a rokonszenvnek a kifolyása volt egy hir, mely a multkor, a személymegnevezése nélkül lapunkban megjelent, a melynek azonban, sajnos, néhol nem azt az értelmet tulajdonitották, a mit az iró óhajtott. Klobucár nem csak szeretettel vett részt a polgársággal azokban a mozgalmakban, a melyek lehetővé tették, hogy a Fellegvár oldalon az *Erzsébet királyné* szobor és egyéb a nagy királynéra emlékeztető alkotások közül a gyüjtő bizottság feladatát sikerrel oldja meg, hanem ő maga is számot tevő áldozattal járult hozzá. Emeli népszerüségét Klobucár altábornoknak Kolozsvárt az is — hogy márczius hóban már negyven honvédet tanitottak ki a tüzoltászatra. — Ezek fölé Barthos századost, mint parancsnokot rendelte. Ezzel az első lépés megindul arra, hogy a katonák ne csak fogyasztói legyenek a közönség adójának, ne csak többnyire idegen érdekekért küzdjenek a háboruban, hanem hogy tüzveszély esetén, humánus tekintetből azonnal szolgálatára legyenek a polgárságnak. Ez évben 40, azután 80, később 120 s igy tovább évről-évre több honvéd katona lesz egyuttal tüzoltó is, kik községükben is missziót fognak szerzett tapasztalataikkal annak idején teljesiteni. Mindezekért a legnagyobb tisztelet és hála illeti meg a polgárság részéről az uttörő parancsnokot, Klobucár altábornagyot.

— **Vallásos esték.** A f. év és hó 17-ikén, vasárnap d. u. 5 órakor. I. az ev. ref. theol. fakultás disztermében: 1. Ének. 2. Felolvasás, tartja Kecskeméthy István dr. r. theol. tanár. 3. Szavalat. „A vak“. Előadja Jorend Jolán k. a. tan. kép. növ. 4. Ének. II. A magyar-utczai ref. népiskolában: 1. Ének. 2. Fölolvas I. Irsay József ref. pap. 3. Szavalat. 4. Ének. III. A hidelvei ref. népiskolában: 1. Ének. 2. Fölolvasás. Molnár Lőrincz ref. pap. 3. Szavalat. 4. Ének. IV. A város monostori részében: 1. Ének. 2. Fölolvas Szabó Miklós h. pap. 3. Szavalat. Ének.

— **Egyetemi élet.** Az egyetem a második félév első napjainak mozgalmas képét nyujtja s nagy, hoszu folyósokon hullámzanak az egyetem polgárai zsebükből kitetszik az index zöldtáblájából egy kevés. Van zsongás-bongás, kérdeződés, várakozás. A folyósó végén feltünik egy-egy tanár alakja. Rohanak féléje tiszteletteljesen billentve meg kalapjaikat. Lukács nagyságos ur alá kegyeskedik irni? Mire kinyilt egy terem ajtaja ember-ember hátán és serczeg a toll, mintegy gőzmasina a kiváló tanár ujjai között. Igy készülnek a második félévi aláiratások. Egy második csoport ujabb áldozatra vár. Tudakozódnak Mihálytól, Mártontól, mikor jön a profeszor ur, kiknek valóságos robot igy félévek elején az egyetemre járás. Egyrészről a szigorlatok foglalják le szigoruan idejüket másrészről rendes és rendkivüli alapvizsgák elmaradott kollokviumok, szorgalomegyzés, aláirás, látogatási bizonyitvány stb. Az ifjuság még heves követelő s mindenki előbb akar boldogulni a formai terhek gyors lerázásával. Valóságos Isten áldás az olyan kedély, amilyen Nagy Ernő egyetemi profeszornak kitünő tulajdona Nyugodt mint a Tisza folyása és vidám bölcseletü akár egy fejezet a Bibliából. Szelid melankoliával mondja a tolongó fiuknak: Csak rendben, csendben uraim, mert itt nem fordul elő a lekésés... A falakon berreg a villamos csengő — A szigorló teremből kilép egy szőke halvány szigorló. A csalás miatt hasaltam el. Na de nem vagyok Kecskeméti . . . tudta az ördög a csalást.

— **Luczifer világitása Kolozsvárt.** Ma este, ha a lágy idő meg nem akadályozza a torna kerti jégpályán Luczifer világitásánál fognak felvonulni a jelmezes korcsolyázók. Luczifert Hauser tüzér százados szivességből szerepeltetik. Luczifer egy oriás petroleum lámpa, mely óránként 3 kiló petroleumot fogyaszt s azt gázalakban 2500 gyertyafényt adva kanócz vagy izzótest nélkül duruzsolás közben égeti el, E lámpa uj találmány. Vasuti és hidépitéseknél nagy jellentőséggel bir. A kör 30 méter sugarát világitja be.

Miután ez uj világitó eszköz iránt érdeklődnek a vasuti és épitési szakemberek, Hauser tüzér századost felkérik, hogy ugyanott vasárnap alkonyat után is mutassa be ezt a találmányt. A lámpát a meggyujtás körüli müveletnél kell tanulmányozni. Meggyujtásához 10 percz szükséges. Ez idő alatt a kezelése is teljesen elsajátitható. A lámpa szerkezete nagyon egyszerü.

— **A „Kolozsvári Korona Bank részvény társaság“** értesiti hetibetét osztályának I. évtársulatába tartozó betéteseit, hogy befizetéseiket 5% kamat és $3^1/_3$% nyeremény részesedéssel összesen $8^1/_3$% haszonnal, vagyis minden befizetett 156 korona befizetés ellenében 171.83 koronával az intézet pénztáránál fölvehetik.

— **Elveszitette a bizalmát.** A Kossuth-párt egyik legpuritánabb oszlopos tagja Uray Imre országgyülési képviselő egy félreértett és magyarázott szava után kiméletlenül és lelkészekhez nem illő ádáz dühvel támadta meg a beregi papság egy része. Ezt az önzetlen, fenkölt, hótiszta jellemü hazafit, a magyar parlamentnek valóban megközelithetetlen és közbecsült tagját ezek a nem érdemelt méltatlau támadások, pártjának szánalmas és végzetes csuszkálásai annyira elkeseritették és megrenditették, hogy a „Sárospataki Lapok“ érdemes szerkesztőjéhez, dr. Tüdös Istvánhoz intézett nyilt levelének rekesztő részében áldatlan helyzetünkről ilyen jellemzően nyilatkozik és itél:

„A Nagytiszteletü Szerkesztő ur czikkeinek többi részére, megenged, most nem válaszolok, nem azért, minha polemizálni nem szeretnék, de attól félek, hogy ha akaratlanul ilyen mély sebet adtam, milyen mélyre mehetne az, ha szándékosan tenném, ahoz nincs nekem kedvem. Eléggé fáj nekem az, hogy25 évig hiába küzdöttünk: elveszett nekem bizalmam, hitem a nemzetben is, *a pártomban is;* az hiányik náluk, a mi mindig hiányzott: *a kitartás.* Elég nekem ez a keserüség, minek szerezzek hozzá még többet?!“

— **Aki hatszor ment férjhez.** Ez magában véve nem tartozik a legritkább jelenségek közé, de az már nem mindennapi eset, hogy valski minden egyes uj völegényet másmás nemzetből válaszsza ki. Az érdekes nő Milanóban született, első férje franczia volt, egy év mulva férjhez ment egy brisztoli angolhoz. Férje egy vasuti katasztrófánál veszitette életét. A „bánatos“ özvegy ujból férjhez ment egy amerikaihoz, akivel New-Yorkba költözött. Rövid idő mulva ismét özvegységre jutott s ekkor egy oroszt választott élete párjául. Legujabb férje“ tifuszban halt el s az „özvegy“ most visszatért Odesszából Milanóba, ahol egykori iskolatársához ment nőül. Fél év mulva hirtelen meghalt férje s két évig özvegyi fátyolt hordott az asszony. amikor „utoljára„(!) férjhez ment egy német mérnökhöz. Az asszony öt európai nyelven beszél, gyermeke nincs.

— **A kölni orvos-sztrájk.** Kölnben még mindig nincs megegyezés az orvosok és betegsegitő pánztárak közt. Az orvosok tehát továbbra is tartózkodnak a betegsegitő pénztárak tagjait kezelni. A pénztárak idegenből szerződtettek orvosokat, a kiket viszont a kölni orvosok és a közönség bojkottálnak. Minthogy pedig a betegsegitő pénztárak olyan rosszul honorálják orvosaikat, hogy abból megélni nem tudnak, valószinü, hogy ezek is ott hagyják a betegsegitő pénztárakat s igy a pénztárak végre is teljesiteni fogják régi orvosaik követeléseit, annál is inkább, mert a közönség az orvosoknak fogja pártját.

— **Uj Boston.** Mivel itt van a báli idény és minden valamire való tánczosnak tudni kell a zsentri bostont, tehát Jámbor Mihály tánczmester Sétatér-utcza 10. szám alatti táncztermében a Bostonból magánórákat ad. Egy magánóra 2 frt.

A kolozsvári közvágóhid forgalma.

Kolozsvár gyomra a mult évben majdnem 50 ezer négy lábu állatott emésztet meg. Ebbe nincs beleszámitva a magán használatra leölt sertés, malacz, bárány stb. stb.

A kimutatás a következő:

Az állat neme	darab száma	Vizsgálati dij kor.	f.	Vágó- és paczalmosódai dij kor.	f.	Összesen kor.	f.
Bika	5	2	—	20	50	22	50
Ökör	655	262	—	2685	50	2947	50
Tehén	5013	2005	20	20573	30	22558	50
Bival	311	124	40	1255	10	1399	50
Borju 1 éven felül	8030	642	40	32923	—	33565	40
Borju fél éven felül	896	71	68	1881	60	1953	28
Borju szopó borju	3372	269	76	3710	20	3979	96
Juh (kecske)	2120	127	20	424	—	551	20
Bárány (gidó)	17680	707	20	3536	—	4243	20
Sertés	11006	889	74	972	30	1862	04
Süldő	21	1	26	9	90	11	16
Malacz	162	6	48	28	—	34	48
Összesen:	49271	5109	32	68019	40	73128	72

Megjegyzés: A 11006 drb sertésből a közvágóhidon vágódott le 463 drb á 2·02 K., a 21 drb süldőből 12 drb á 1·10 K. és a 162 drb malaczból 140 drb á —·24 fillér. A sertés-közvágóhid csak a mult év decz. közepén nyilt meg.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék“ táviratai, telefontudósitások és sürgöny levelei.

Lengyel Zoltán és a Kossuth-párt.

Budapest, jan. 16.

Lengyel Zoltán orsz. képviselő a függetlenségi pártnak a nagykárolyi választás körül tanusitott eljárását egy nyilatkozatban erös kritika tárgyává tette.

A többek közt a következőket irta:

Hát nem buktunk meg, de győztünk. Ilyen eredményre nem számitottunk. Es most büszkeséggel hajtjuk meg a küzdelmes lobogót a károlyi kerület derék, elvü, hazafias népe és Nagykároly csodálatos energiáju, magas röptü lélekkel megáldott polgársága előtt.

Ők győztek: mert nagyok voltak.

Ami elbukot, az *csak a függetlenségi párt lanyha, akczióra képtelen, szőrszálhasogatásra alkalmas, de a magyarság nagy harczát előre vinni nem tudó eddigi politikája volt, mely sem felvenni nem merte, snm végigküzdeni a harczot nem tudta.* Ez bukott meg talán adja Isten! örökre, hogy ne történjék többé magyar földön oly szégyen, hogy elbukhasson a dédesi jelölt 5 szoval egy gróffal szemben, mert senki, de senki se segitette s elbukhasson a károlyi jelölt 84 szóval egy másik gróffal szemben, mert kiközösitéssel fenyegettek mindenkit, aki a függetlenségnek a 67-essel szemben segitni mer.

E sorok miatt egyes esti lapok értesitése szerint egyfelől közte és Justh Gyula közt, másfelől közte és Kossuth, illetőleg Komjáthy között heves szóváltás történt, a melyre vonatkozólag a „Kel.-Ert.“ illetékes forrásból meritett informatió alapján a következőket jelenti: Nem felel meg a tényeknek az a hir, mintha Justh Gyula azt mondotta volna, Lengyel Zoltánnak: *„Ha te nem lépsz ki a pártból, kilépek én“;* szintugy nem való az sem, mintha Kossuth Ferencz azt mondta volna Lengyelnek: *„Vagy revokálod a nyilatkozatodat — vagy ki kell lépned a pártból.“* Tény ellenben az, hogy ugy Kossuth Ferencz, mint a párt más tagjai szemrehányással illették Lengyel Zoltánt, a miért a párt-vezetőség eljárását egy hirlapi czikkben oly hevesen megtámadta; de Lengyel Zoltán kijelentette, hogy kár emiatt ingerültnek lenni, mert neki az mindegy akár bent van a pártban, akár kilép, ő sem Kossuth Ferenczet, sem a pártvezetőség más tagját személyében nem támadta, ő csak sajnálattal konstatálta a tényt, hogy Nagy-Károlyban a a függetlenségi párt jelöltje elbukott, mert a központ részéről a kellő erkölcsi támogatásban nem részesült. Tény továbbá az, hogy Kossuth intentiója ellen Lengyel nem cselekedett mert Kossuth Ferencz a dédesi választásnál is támogatta a jelöltet és a nagykárolyi választást megelőzőleg Kossuth sürgönyt menesztett Lengyel Zoltánnnak Krasznára — hogy menjen el Nagy-Károlyba a függetlenségi jelölt támogatására — csak utóbb — mikor Varságh Zoltán a képviselőház folyósóján elmondotta, hogy függetlenségi programmal ugyan, de párton kivüli gyanánt akar fellépni és erre a párt támogatását kérte, a párt részéről azt a választ kapta, hogy a ki a párt kötelékébe nem tartozik, azt a függetlenségi párt nem is támogathatja és a ki mégis ez ellen cselekszik, annak a pártból ki kell lépnie, mire Lengyel Zoltán kijelentette, hogy ő daczára ennek, még is lemegy a jelölt támogatására, mert előtte csak *egy szent czél lebeg, hogy függetlenségi zászló jusson diadalra.* Tényleg le is ment a kerületbe Varságh támogatására. A tapasztaltak után Lengyel Zoltán ki akart lépni a pártból, de barátai kértére elállott e szándékától, — különösen azért, mert attól tartanak. hogy többen követnék példáját és mert épen most, mikor a pártnak teljes egyetértésre van szüksége, veszélyes lenne pártválságot előidézni. — Lengyel Zoltán egyébként kijelentette, hogy nyilatkozatát szóról-szóra fenntartja s abból semmit nem von vissza. A menynyiben a párt hangulata felfogásával nem egyezik meg ugy ő kilép pártból. Itt emlitjük meg, Varságh Zoltán ki már régebb idő óta kültagja a Kossut-pártnak, a mai nappal a párt kölékéből kilépett s ezt az elnökséggel levélben már tudatta.

—

Interpelláczió a nagykárolyi választás ügyében.

Budapest, jan. 16.

Lengyel Zoltán országgyülési képviselő ma Tisza István gróf miniszterelnökhöz interpellácziót intéz a nagykárolyi választás tárgyában.

—

Bánffy Dezső báró zászlóbontása.

Budapest, jan. 16.

Mint a Kel. Ért.“-nek Désről jelentik, a polgárság körében nagyban készülnek az „Uj párt“-nak január 23-án tartandó szervezkedő gyülésére, melyre Bánffy Dezső báró főudvarmester több politikai párthive kiséretében személyesen leutazik Désre, hogy ott zászlót bontson és programmját részletesen kifejtse. A szervezkedő gyülésre Erdély más városaiból is érkeznek küldöttségek. Az uj párt kilátásait illetőleg, politikai körökben beszélik, hogy a legközelebbi választásoknál körülbelül *negyven* jelöltje lesz a pártnak, kik közül mintegy husznak megválasztását biztosra veszik. Igy számitanak Erdélyben tiz kerületre s ezek közül mintegy ötnek a függetlenségi párttól való elhóditásával, a kolozsvári II-dik kerületre, melyet jelenleg Feilitzsch Arthur képvisel, Nagyváradra, és a debreczeni harmadik kerületre, valamint a Dunántulról is remél az uj párt egy-két kerületet megnyerni.

—

Peticzió a nagykárolyi mandátum ellen.

Budapest, jan. 16.

A nagykárolyi függetlenségi párt aktaszerüleg gyüjti az adatokat, hogy *Károlyi* György gróf mandátumának megsemmisitése iránt a peticziót a legrövidebb idő alatt a kir. Curiához beadhassa. A mandátumot a hivatalos hatalommal való visszaélés, erőszakoskodás és igazolt vesztegetés alapján kivánják megsemmisittetni.

—

Szeczessió egy zsidó hitközségben.

Budapest, jan. 16.

Az aradi zsidó hitközség kebelében, melynek tagjai a magyar kultura érdekében évtizedek óta folyton nagy áldozatokat hoztak az utóbbi időben nagymérvü elégületlenség uralkodik, mely előreláthatólag válságot fog okozni a vezetőség körében. Az utóbbi időben ugyanis a kultuszadó már oly magas összegre rugott, hogy a hitközség legelőkelőbb tagjai is a kilépéssel fenyegetőztek, sőt néhányan már be is jelentették a kiválást, melytől csak az esetben térnek el, ha garanciát kapnak arra nézve, hogy a hitközségi ügyek kezelése közül rendszeres takarékossággal járnak el. Rosenberg dr. az aradiak tudós főrabbinusa, mindent elkövet, hogy a községet a válságtól megóvja.

—

József főherczeg nyugalomban.

Budapest, jan. 16.

József főherczeg az aktiv katonai szolgálattól visszalép.

—

Fülöp orleansi herczeg válik.

Budapest, jan. 16.

A Wiener Algmeine Zeitung jelenti, hogy Fülöp orleansi herczeg a római Kuriához kérelmet intézett, hogy adja meg a dispenzácziót, melynek alapján elválhat feleségétől Mária Dorottya herczegnőtől, József kir. herczeg leányától.

Fülöp herczeg ugyancsak katholikus szertartás szerint kivánná oltárhoz vezetni egy előkelő osztrák arisztokrata hölgyet.

Kérelmében preczedensre hivatkozik, továbbá arra, hogy erőszakkal kényszeritették a házasságra. Bécsből jövő ujabb hirek is megerősitik a válási hirt, de a király közbevetette magát és lebeszélte a herczeget a tervéről.

—

Országgyülés.

Budapest, jan. 17.

A képviselőház mai ülésén Teleki Sándor helyébe jegyzőnek megválasztották Daróczy Aladárt.

Ezután betöltették a tagsági helyeket.

A napirendhez Hellebronth Géza szólott nagy hatással.

Végül interpellácziók voltak.

Főszerkesztő:
BARTHA MIKLÓS.
Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
MAGYARY MIHÁLY.

NYILTTÉR.

Nyilatkozat.

Az „Ellenzék“ január 12-iki számában a szamosvölgyi vasut altisztjeinek sérelme czimen, egy olyan czikk látott napvilágot, mely a valósággal meg nem felel.

Bizonyos ur, a ki altisztnek nevezi magát, azonban kilétét titokban tartja, azt állitja, hogy az altisztikar helyzete a „páriasság“ szinvonalán áll és hogy a vasutigazgató ur elől az altisztek jogos panaszaikat egyesek, illetve az osztályfők által visszaszorittatnak.

Mivel az altisztek az osztályfők és hivatalnokok között mindenkor a legszivélyesebb viszony állott fen és e tényezők a boldogulás utját soha sem igyekeztek elzárni az altisztek elől; bizonyos, hogy a közlemény sugalmazója tendenciózusan félrevezetni igyekezett a közvéleményt azért, hogy a szamosvölgyi vasut jó hirét bemocskolja.

Mi a vasut altisztjei összeségének nevében kijelentjük, hogy az ismeretlenség homályába burkolózott ur a mi nevünkben nem nyilatkozhatott, mert arra mi őt fel nem hatalmaztuk.

Kijelentjük azt is, hogy ugy a nagyságos Igazgató, mint az osztályfőnökök és hivatalnok urak részéről érdekeink mindig a legjobb indulattal lettek megvédelmezve

Nagyon sajnáljuk az ilyen tévelygőket, a kiket ha sikerülne lelepleznünk, meglehet, hogy bosszuvágyaiknak okát kellő világitásba tudnánk helyezni.

A vasut altiszti-kara nevében:

Nagy Lajos, pályafelvigyázó. *Iring Sándor,* távirdafelvigyázó.

Tüzifa. I. oszt. hasitott bükkfa egy vasuti kocsi 10.000 kgr. házhoz szállitva 114 kor., I. oszt. hasitott bükkfa egy öl házhoz szállitva 23 kor., Hántott fa egy erdei méter 115 cm. magas közvetlen az erdőből szállitva 5 kor. 20 fillér. Továbbá Nádastéri raktárcmban kapható minden fajta tüzifa vágott és vágatlan állapotban a legjutányosabb árban.

Klemm Pál,
Monostori-ut 113. Telefon 79 és 335.

Erdélyi bank és takarékpénztár részvénytársaság Kolozsvárt.

Meghivás.

Az „Erdélyi bank és takarékpénztár részvénytársaság“ t. cz. részvényeseit a folyó évi február hó 1-én d. u. 6 órakor Kolozsvárt a társaság helyiségeiben (Mátyás király-tér 32 sz. a.) tartandó

rendkivüli közgyülésre

tisztelettel meghivjuk.

Azon t. cz. részvényesek, kik ezen közgyülésen résztvenni óhajtanak, sziveskedjenek részvényeiket az alapszabályok 19 §-ának értelmében legkésőbb f. évi január hó 24-ig déli 12 óráig vagy Kolozsvárt a társaság főpénztáránál, vagy Budapesten a Pesti magyar kereskedelmi bank (V. Dorottya-utcza 1 sz.) pénztáránál elismervény ellenében letenni.

A közgyűlés tárgya:

Alapszabály módositás.

Kolozsvár, 1904. január hó.

Az erdélyi bank és takarékpénztár
részv.-társ. igazgatósága.

51 1—1

Eladó előnyös feltételek mellett még törlesztésre is Kövespad utczában 30 sz. alatt levő 4 lakrész — 8 marhára való istálló — nagy kert, tágas udvarból álló házastelek. — Továbbá Kapás-utczában 3 szám alatt lévő 3 lakrész, udvar és melléképületből álló házastelek, végre a város határán lévő jó minőségü 14 hold szántóföld együtt vagy részletenkint.

Értekezhetni lehet Kőkert-utcza 33 sz. a. 49 1—x

Hirdetéseket

legolcsóbban vesz fel lapunk kiadóhivatala.

Haladásért, jó és szép munkáért többször kitüntetve!!!!

Klasszovitt György

Kolozsvárt, Unió-utcza

Szij- és nyereggyártó, bőröndös, táskás és bőráru czikk gyáros. E szakmában egyedüli műhely Erdélyben. Kocsizó, lovagló fölszerelések, téli és nyári lótakarók, ládaés kézi-bőröndök, utazó-táskák minden kivitelben, kis női kézi-táskák, bőrkassetták, pénzerszény-k, névjegytárcak, dohány- és szivar-tárczák csakis jó minőségben és szolid árakban. Mindennemü szij, bőrápoló- és bőrtakarító szerek kaphatók.

990 26—40

40 28 50

Pénzt,

sok pénzt,

havonként 1000 koronáig kereshet mindenki tisztességesen minden szakismeret nélkül.

Küldje be czimét E. 395 jelige alatt a következő czimre:

Annoncen-Abteilung des „MERKUR“ Mannheim.

ELADÓ

készpénzfizetés mellett, kezelés hiánya miatt Kolozsvár legforgalmasabb utczájában fekvő 27 3—10

szatócs-üzlet.

Korlatolt italmérési és dohány árudával kimutatható 16.000 kor. évi forgalommal, hitelüzlet teljesen kizárva, üzlethez tartozó 4 szoba, 2 konyha, 2 éléskamara, 2 pincze, 1 istálló 3 faszin helyiségekkel évi bér 600 forint, áruraktár berendezéssel 1500 forint. Cím e lap kiadóhiv.-ban megtudható.

Első erdélyrészi hiteltudósító iroda és kereskedelmi ügynökség

Kolozsvárt, Kossuth Lajos-utcza 24 sz. a.

5—20 30

Elvállal mindennemü **tudakozódást Magyarország egész területére és Európa minden nagyobb városába.** Széleskörü összeköttetései s minden városban fentartott levelezői révén ugy kereskedelmi, mint bárminemü más ügyben **gyorsan és pontosan a legmegbizhatóbb informatiókat szerzi be.**

Az erdélyi részekben az **első és egyetlen hiteltudósító vállalat,** mely a kereskedői világban eddig sokszor észlelt nagy hiányt van hivatva pótolni.

A közönségnek kedvezményes áru 10, 25 és 50 ives tudakozódási lapok állanak az irodában rendelkezésére.

Uj pénzintézet!

Az alsófehérvármegyei

Gazdasági bank és tak.-pénzt.

Részvénytársaság

müködését 200,000 K. alaptőkével, jan. 1-én, Nagyenyeden

Főtér 14 szám alatt megkezdette.

Czélja: **olcsó kölcsönök nyujtása földbirtokosoknak, — kereskedőknek, gazdáknak és iparosoknak stb.** kötvényekre vagy váltókra, rövidebb vagy hosszabb idejü törlesztésre. — Régi kölcsönöket előnyös kamat mellett convertál. — Betéteket elfogad naptólnapig 5 százalék kamatozás mellett. — Minden a bank és takarékpénztár üzletkörébe tartozó ügyekben — felvilágositással szivesen szolgál.

Hivatalos órák hétköznapokon d. e. 9—12-ig, d. u. 3—5-ig. 3—10 28

Alsófehérvármegyei Gazdasági bank és Takarékpénztár R.-t. igazgatósága.

Gál A. Samu

Kolozsvár, Eötvös-utcza 6 sz.

alatti kereskedelmi ügynöki irodájában, „Erdélyrészi hiteltudósitói“ müködését megkezdette. — Az érdeklődő czégek szives jóindulata és pártfogásába ajánlja magát. 2—3 32

2 10—46

Akar hóditani a farsangon?

Szerezze be szükségleteit

Bittó Rezső férfi-divat üzletében

és a siker biztos lesz.

Speczialisták gyermek felvételekben.

JOÁNOVICS TESTVÉREK

fényképészek, Mátyás király-tér 32 sz.

Elsőrendü müterem: **készit platin és fényes képeken kivül nagyitásokat, aquarelleket, olajfestményeket meglevő kis képek után.** Öltözők a n. é. közönség rendelkezésére állanak. A téli hónapokban a müterem minden helyisége fütve van.

TELEFON 150. **(Ezelőtt KATÓ J.)** TELEFON 150.

4 42—50

Magyar királyi államvasutak városi menetjegyirodája

Kolozsvárt, Mátyás király-tér 26 sz.

1. Elárusit és kiad a nap bármely szakában:
   Zónajegyeket,
   Mérsékelt áru menettérti jegyeket,
   „ „ körutazási „
   „ „ közvetlen külföldre szóló jegyeket,
   Mérsékelt áru fürdő (saison) jegyeket,
   „ „ hajójegyeket,
   „ „ szállodai szelvényeket,
   Éves bérletjegyeket,
   Hálókocsi jegyeket,
   Menetrendeket és dijszabásokat.
2. Felvesz és elszámol bármely vonathoz személypodgyászt dijfelemelés nélkül.
3. Elfuvaroztat podgyászt háztól az induló vonatokhoz és kézbesiti a podgyász vevényt.
4. Befuvaroztat podgyászokat közvetlenül az érkező vonatoktól. Az utasok kéretnek a podgyász vevényeket a ruhatárnál elismervény ellenében leadni.

7 8—x

Máv. városi menetjegyiroda.

Meghivás.

A Kolozsvári Kereskedelmi-Bank R.-Társaság Kolozsvárt

t. cz. részvényeseit az 1904. évi január 31-én délelőtt 10 órakor Kolozsvárt, az intézet helyiségében (Deák Ferencz-utcza 9. sz.) tartandó

XVIII-ik évi Rendes Közgyülésre,

tisztelettel meghivja.

A közgyülés tárgysorozata.

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Mérleg előterjesztése a felügyelő-bizottság jelentésével.
3. A jelentések tárgyalása és a felmentvény megadása.
4. A nyeremény felosztása iránt határozathozatal és a szelvények kifizetési idejének és helyének meghatározása.

Kolozsvárt, 1904. január hó 16.

Az igazgatóság.

50

Jegyzet: Az alapszabály 30. §. A közgyülésen a részvényesek csakis azon részvényeik után birnak szavazati joggal, a mely részvények a közgyülést megelőzöleg legalább három (3) hónappal a nevükre szabályszerüen átirattak és a részvénykönyvbe bejegyeztettek. A közgyülésen résztvenni kivánó szavazatjogosult részvényeseknek a közgyülést megelőző napon igazóló jegyek adatnak. — A zárszámadás vagyon mérleg és igazgatósági jelentés az intézet irodájában közszemlére van kitéve.

A kölcsönök teljes összegben (1000) Kor. készpénzben fizettetnek ki. — Magasabb kamatozásu bekeblezett kölcsönök Konversiója illetékmentes.

Olcsó kamatozásu törlesztő kölcsönöket nyujt hosszabb-rövidebb időtartamra

Erdélyrészi Magyar Jelzáloghitelbank Részvénytársaság

Iroda: az emeleten. **KOLOZSVÁRT, Rozsa-utcza 1.** Iroda: az emeleten.

Földbirtokok és bérházakra 400 koronától felfelé bármily magas összegig.

A kölcsönfolyamodványokhoz melléklendők:

a) Földbirtoknál a legutóbbi hitelesitett telekkönyvi kivonat és a hitelesitett kataszteri birtokiv, b) Bérházaknál a legutóbbi hitelesitett telekkönyvi kivonat a hitelesitett házbérjövedelmi vallomás, vagy eredeti bérszerződések, továbbá lehetőleg az épület vázrajza, c) Épitendő vagy épülő bérházaknál a legutóbbi hitelesitett telekkönyvi kivonat, továbbá az épület terve és költségvetése. Kolozsvári házkölcsönöknél a becslési eljárás dijmentes. Részletes tájékoztatóval és mindennemü utasitással szivesen szolgál az **Igazgatóság.** Hivatalos órák: délelőtt 9—1 óráig.

Olcsó törleszto kölcsönök 400 koronától feltelé. — Kézi zálogkölcsönök árukra, , ezüst- arany nemüekre és értékpapirokra.

531 34—35

A „New-York“ életbiztositó társaság

kolozsvári székhelylyel **(Deák Ferencz-utcza 11.)** erdélyrészi fiókot létesitett.

A „New-York“ a világ legnagyobb nemzetközi életbiztositó társasága s a legliberálisabb kötvényeket adja. Valamennyi biztositási módozat általános feltételeinek első pontja következőképen szól: 3—3 29

„A jelen kötvény mentes minden megszoritástól a lakhely, foglalkozás, utazás, valamint a halál ideje és helye tekintetében. Akár békében, akár háboru idején a hadseregben vagy a hadi tengerészetnél teljesitett katonai szolgálatért pótdij nem jár és ahhoz külön engedély nem szükséges.“

Megbizhat szorgalmas képviselőt minden városban keresünk.

Biztositási állomány 1903. deczember 31-én

8 milliárd 613 millió korona.

(K. 8,613,000,000.—)

1903-ban kötött és rendezett uj biztositások összege

1 milliárd 612 millió korona.

(K. 1,612,000,000.—)

Erdélyrészi fiók: Kolozsvárt, Deák Ferencz-u. 11.

Pénz! Pénz! Pénz!

Alólirott vállalat az ország első pénzintézeteivel állván összeköttetésbe LEGELŐNYÖSEBB feltételek és legolcsóbb kamatláb mellett eszközöl kölcsönöket földbirtokokra és épületekre, 10—70 évi időtartamra 2%—$5\frac{3}{4}\%$-al.

Bővebb felvilágositással válaszbélyeg ellenében szivesen szolgál

ESZKÖZÖL továbbá személyi hitelt is, kezesekkel 5--10 évi kötelezvényre.

ÁLLAMI, MEGYEI, VÁROSI tisztviselők, valamint katonatisztek részére kezesek nélkül is.

41 6—x

„PECUNIA“ HITELVÁLLALAT NAGY-SZEBEN.

Nyomatott az „Ellenzék“ könyvnyomdájában Kolozsvárt.